

se E. Kačík a L. Zemandlová (VŠ SNB) zabývali předpoklady vzniku zákona o SNB se zaměřením na situaci na Slovensku po osvobození, rozebrali nejdůležitější právní normy platící na slovenském území po SNP, které upravovaly organizaci a činnost bezpečnostních složek, zdůraznili význam Košického vládního programu a národních výborů při formování lidové bezpečnosti v nové osvobozené republice. Se zaujetím si účastníci zasedání vyslechli příspěvek Z. Pindy (VŠ SNB), který provedl obšírný rozbor zákona č. 149/1947 Sb., o Národní bezpečnosti, a zdůraznil hlavní zásady, na nichž byl postaven. Na význam národních výborů při budování Sboru národní bezpečnosti v letech 1945—1950 ve společném příspěvku upozornili P. Mates a K. Schelle (Právnická fakulta UJEP v Brně). Poté J. Bílý (Právnická fakulta UJEP v Brně) přednesl příspěvek na téma Postavení SNB, soudů a prokuratury jako orgánů činných v trestním řízení v letech 1945—1948. J. Vašečka (Právnická fakulta UJEP v Brně) poukázal na pojetí bezpečnosti státu T. Campanelly a B. Bolzana. S počátky bezpečnostního školství seznámil účastníky zasedání J. Saveljev (VŠ SNB). Na úkoly Sboru národní bezpečnosti při zabezpečení ochrany státních hranic do přijetí zákona o ochraně státních hranic poukázal L. Vojáček (VŠ SNB). Posledním diskutujícím byl J. Král (VŠ SNB), který hovořil v širších souvislostech o bezpečnostní politice Komunistické strany Československa z pohledu závěrů XVI. sjezdu strany.

Všechny referáty a diskusní příspěvky budou publikovány ve zvláštním sborníku, který k vydání připraví holešovská fakulta VŠ SNB. Konference ukázala celou řadu podnětů pro další bádání v oblasti nejnovějších právních dějin, nutnost provedení důkladnějšího archívního výzkumu při zkoumání přerůstání národní a demokratické revoluce v revoluci socialistickou a podílu bezpečnostního aparátu v tomto období na prosazování a realizaci politické linie Komunistické strany Československa.

K. Schelle

Sekce dějin státu a práva v X. ročníku celostátní studentské vědecké konference v oboru právo (SVOČ 1981)

Fakultní soutěže o nejlepší studentské práce v oborech vyučovaných na právnických fakultách i celostátní konfrontace jejich vítězů se staly už téměř tradiční součástí výchovně vzdělávacího procesu v závěru letního semestru na všech právnických fakultách v ČSSR.

Každoroční soutěžní setkání mladých adeptů práv jsou vlastně jedinou institucionalizovanou platformou, na niž posluchači, usilující o hlubší proniknutí do studovaného oboru, mohou upozornit na své předpoklady k samostatné odbor-

né práci ještě před ukončením studia. Zároveň soutěž fakultám alespoň do jisté míry zprostředkovává zhodnocení výsledků práce s talentovanými studenty.

Uspořádáním jubilejního X. ročníku byla pověřena právnická fakulta UK v Praze a její FO SSM. Konference se konala ve dnech 12.—14. května 1981 pod záštitou člena předsednictva ÚV KSČ a předsedy Federálního shromáždění Aloise Indry.

Sekce dějin státu a práva¹⁾ byla jednou z nejpočetněji obeslaných (14 účastníků). Pouze košická fakulta nevyužila možnosti obsadit tři soutěžní místa. Naopak se poprvé přihlásila do této sekce s maximálním počtem studentů VŠ SNB.

Porota, pracující ve složení: předseda — prof. JUDr. Jaromír Kincl, DrSc. (PK UK Praha), členové — doc. JUDr. Vladimír Čarvaga, CSc. (PF UKo Bratislava), JUDr. Pavel Mates, CSc. (PF UJEP Brno), JUDr. Jiří Brösl (PF UPJŠ Košice), JUDr. Ladislav Soukup (VŠ SNB) a zástupce SSM Vlastimil Černý (PF UJEP Brno), měla posoudit práce zahrnující témata ze všech právněhistorických oborů vyučovaných na fakultách, s výjimkou dějin státu a práva socialistických zemí, z nichž do tohoto ročníku celostátního kola žádná práce nepostoupila.

Charakteristickým rysem zúčastněných příspěvků byla velká námětová pestrost, i když — což lze však spíše považovat za klad — se v jubilejním ročníku projevil zvýšený zájem o problematiku národních právních dějin (7 prací).

Potěšující je, že mezi nimi ubylo prací, u nichž v minulosti převládala povrchní a jednostranně chápaná aktuálnost nad hloubkou zpracování, aniž se obvyklý počet příspěvků zabývajících se recentními dějinami snížil.

Příkladem kvalitního vyrovnání se s tématy vícekrát zpracovanými renomovanými autory byly práce Stanislava Lorenze (II. roč. VŠ SNB) Smlouva o přátelství, vzájemné pomoci a poválečné spolupráci mezi ČSR a SSSR, podepsaná 12. 12. 1943 v Moskvě a Tatiany Uhríkové (III. roč. PF UPJŠ Košice) K niektorým aspektom súdnej perzekúcie revolučného robotníckeho hnutia a KSČ na východnom Slovensku.

Schopnost moderního metodologického přístupu k tematice ze starších moravských dějin státu a práva osvědčil Jiří Navrátil (II. roč. PF UJEP Brno) v práci Lovecké právo na hradě Buchlově, který se úspěšně zúčastnil celostátního kola už v r. 1980 (2. místo) a opětovně i v ročníku 1981 se soustředil na rozbor smolné knihy z období feudálního absolutismu.

V soutěži nechyběly ani dvě práce z práva římského.

Obecné dějiny státu a práva byly zastoupeny v tomto ročníku slaběji. Žádná z prací postoupivších do celostátního kola se nevěnovala dějinám státu a práva některého z evropských států nebo USA, s nimiž se posluchači setkávají ve výuce.

1) Srov.: Anotací sborník, X. celostátní studentská vědecká konference v oboru právo 12.—14. května 1981, PF UK Praha 1981 (odpov. red. Milan Beránek), sekce dějin státu a práva, str. 19—24.

Zájem se soustřeďuje, a nebylo tomu tak první rok, na okrajové náměty s příděchem exkluzivity, i když interest o islámský právní systém souvisí patrně se zvýšením vlivu islámských zemí na světové politické dění. Přesto však zkoumání islámského práva pouze na základě znalostí z u nás dostupné literatury, jak tomu bylo v práci Jana Šikuty (II. roč. PF UKo Bratislava) *Islám ako právo*, nepřináší mnoho pozitivního.

Porota neměla v minulých ročnících, a nebylo tomu jinak ani v X. ročníku, snadnou úlohu. Konzultanté přikládají umístění svých posluchačů často prestižní význam a přispívají, spolu s dalšími vlivy, k vytvoření zkresleného dojmu, že jde o soutěž fakult, a nikoli jednotlivců. V tomto ročníku se však porotě celkem podařilo uvedené nesnáze překlenout.

Na 5. místě se umístila práce Michala Skřejpka (IV. roč. PF UK Praha) *Panonie — římská provinční správa*, v níž se autor se zdarem pokusil shromáždit, utřídit a systemizovat roztroušené poznatky o civilní a vojenské správě v jediné římské provincii hraničící s našim územím.

Na 4. místo porota zařadila soutěžní příspěvek Josefa Šimona (II. roč. VŠ SNB) *Politický a právní vývoj SNB po r. 1945*, v níž byly oceněny subtilní analýzy předpisů, které se staly právním základem zřízení SNB a vymezovaly kompetenci nových bezpečnostních orgánů.

Třetí, už honorované místo, bylo uděleno promyšleně zpracované a dobře technicky vybavené práci Miloslavy Okrouhlé (III. roč. PF UK Praha) *Nizám-al Mulkova Kniha o vládě a její význam pro poznání státního zřízení za seldžucké vlády*. Autorka se věnuje dějinám státu a práva v Íránu již několik let. Znalost problematiky, o které psala, není pouze knižní. Osobní zkušenosti z pobytu v této zemi ji umožnily zhodnotit se úspěšně právněhistorického rozboru spisu z 11. století, zahrnujícího celistvý obraz iránských středověkých právních a státních institucí.

Druhé místo porota přikla autorsky nejpuvodnějšímu příspěvku v celé soutěži. Posluchač VŠ SNB Ctibor Moravčík (II. roč.) v studii *Portáši — ochránci feudálního pořádku na Moravě* zobrazil téměř dvousetletý vývoj tohoto ozbrojeného sboru ochraňujícího veřejný pořádek na Moravě. Materiál čerpal téměř výlučně z archivních fondů. Autor prokázal nesporné předpoklady pro samostatnou odbornou práci. Jeho příspěvek zasluhuje publikaci.²⁾

Vítězem právněhistorické sekce se stal Bohuslav Petr (III. roč. PF UJEP Brno) s prací *Některé státoprávní problémy období vzniku českého státu*. Podstatnou část jejího textu zaujímá problematika kmenového partikularismu a jeho překonávání na území budoucího českého státu. Autor pohotově využil poznatky jiných společenských věd a dal své práci interdisciplinární charakter.

Vedle řádných cen přikla porota diplom ředitele ÚSP ČSAV Magdě Rybářové (III. roč. PF UKo Bratislava), která do celostátního kola postoupila už podruhé,

²⁾ Po drobných úpravách vychází práce v tomto svazku PHS.

tentokrát s prací *Prenikanie rímskeho práva v českých krajinách za feudalizmu*, v níž se snažila postihnout postup římskoprávních prvků do středověkého práva českého. V ročníku 1980 se zabývala tímto jevem v právu uherském.

Dále porota navrhla práci Petry Motykové, účastníci se celostátního kola také podruhé (II. roč. PF UK Praha), Keltové a keltská společnost na britských ostrovech před příchodem Římanů a za jejich vlády udělit cenu Českého literárního fondu; práci Jany Hrubíkové (III. roč. PF UKo Bratislava) *Antikomunismus a československá zahraničná emigrácia v jeho službách*, přes její námětovou problematičnost, cenu Slovenského literárního fondu.

Celkově je možno říci, že v X. ročníku SVOČ příjemně překvapily práce posluchačů VŠ SNB, což se promítlo i v zaslouženém ocenění (druhé a čtvrté místo). Určitou ztrátu předchozích pozic jsme zaznamenali u posluchačů slovenských fakult.

I když má soutěž SVOČ vleklé organizační problémy, nepochybně kladně přispívá k přirozenému výběru budoucích pedagogických i vědeckých pracovníků v oboru právních dějin. Sekce dějin státu a práva celostátního kola SVOČ by proto měla mít i nadále své pevné místo ve výběru budoucí generace právních historiků.

V. Kindl